Αυτό είναι μία πραγματικότητα που δεν αμφισβητείται. Όμως επιδέχεται πολλές αναγνώσεις και ερμηνείες. Πολλές φορές αυτές οι ερμηνείες προσφέρουν τη βάση και συνδέονται με προσπάθειες, όχι πάντα αποτυχημένες, καλλιέργειας και ανάπτυξης απορριπτικών αντιλήψεων και καταγγελιών της ευρωπαϊκής ιδέας που προέρχονται από τα άκρα του πολιτικού φάσματος.

Και τα άκρα αυτά, ιδίως το εκ δεξιών όλο και περισσότερο μετακινούνται και απλώνονται λαμβάνοντας μεγαλύτερο χώρο. Σε αρκετές περιπτώσεις μάλιστα καταφέρνουν και παίρνουν την κρατική διακυβέρνηση. Η σκέψη στην Ιταλία, στην Ουγγαρία, στην Αυστρία κλπ, που αποτελούν αποδείξεις.

Όμως τι είναι αυτό που εκτρέφει και αναπτύσσει τα άκρα στην Ευρώπη; Τι είναι αυτό που δεν γίνεται κατανοητό από «το δημοκρατικό αφήγημα» των κυβερνώντων πλειοψηφικών πολιτικών δυνάμεων και της Κομισιόν επίσης;

Η απάντηση στα ερωτήματα αυτά δεν μπορεί να είναι ούτε θεωρητική ούτε λεκτική. Είναι πραγματολογική, είναι γεγονοτική. Και εξηγούμαι. Όλα αυτά τα χρόνια και ιδιαίτερα πριν και μετά την υιοθέτηση του ενιαίου νομίσματος οι πολιτικές που εφάρμοσαν οι δυνάμεις εξουσίας, δηλαδή το PES και το Λαϊκό ευρωπαϊκό κόμμα, ήταν ευκρινέστατα μεροληπτικές και κοινωνικά ασύμμετρες. Ευνοήθηκαν ορισμένες οικονομικές δυνάμεις μέσα στην Ευρώπη και κυρίως αυτές που εδράζουν στον Βορρά και στο Κέντρο και αποδυναμώθηκαν οι αντίστοιχες στο μεσογειακό Νότο και στην Ανατολή.

Μετά την εγκατάσταση του ενιαίου νομίσματος το 2001 η Ευρωπαϊκή Ένωση αντί να εμφανίσει τάσεις σύγκλισης των περισσότερο αναπτυγμένων και των λιγότερο αναπτυγμένων κρατών / μελών εμφάνισε αντίθετα τάσεις απόκλισης. Η παραδοσιακή διαφορά ανάμεσα στο βορρά και στο νότο όχι μόνο δεν διευθετήθηκε ποτέ αλλά προστέθηκε και νέα διαφοροποίηση: αυτή της Δύσης και της Ανατολής. Των χωρών δηλαδή της ανατολικής Ευρώπης που εισήλθαν στην Ευρωπαϊκή Ένωση.

Η σημερινή εικόνα των 28 ή 27 αν τελικά εξέλθει το ΗΒ, είναι οτιδήποτε άλλο από αρμονική. Εντοπίζονται διαφορετικά ρεύματα πολιτικών απόψεων και ιδεών, διαφορετικές τάσεις οικονομικών πολιτικών και διαφορετικές αντιλήψεις για κοινωνικά και περιβαλλοντικά θέματα. Πέραν όμως αυτών των διαχωριστικών περιοχών εκείνο που προκαλεί μεγάλη

έκπληξη είναι το γεγονός ότι μετά από τόσα χρόνια ζωής της Ένωσης οι ηγέτες της δεν κατάφεραν να υιοθετήσουν μία εξωτερική ενιαία πολιτική αλλά και ούτε μία πολιτική αμυντικής ασφάλειας. Το γεγονός αυτό σηματοδοτεί, αν δεν κάνω λάθος, ότι οι Ευρωπαίοι δεν έχουν ακόμα διαπλάσει ευρωπαϊκή συνείδηση ενιαίου πολιτικού και οικονομικού χώρου. Γιατί διαφορετικά αν δηλαδή είχαν καταφέρει να οικοδομήσουν κοινή ευρωπαϊκή ταυτότητα και συνείδηση τότε ασφαλώς θα ήθελαν και να την προασπίσουν με κοινά αμυντικά συστήματα και συστήματα ασφαλείας από εξωτερικούς ανταγωνιστές.

Έτσι όπως είναι διαμορφωμένο το οικονομικό και χρηματοοικονομικό σύστημα στην Ευρώπη αλλά και παγκοσμίως εκείνες οι δυνάμεις που ευνοούνται είναι αυτές που διαθέτουν τη λειτουργική ικανότητα να αναπαραχθούν σε ένα υψηλότερο επίπεδο. Δηλαδή οι μεγάλες οικονομικές οντότητες, δημόσιες και ιδιωτικές που μπορούν να δημιουργούν οικονομίες κλίμακας και υψηλή οικονομική αποτελεσματικότητα. Ο λόγος είναι ότι μόνο έτσι θα ανταπεξέλθουν θετικά στον διεθνή ανταγωνισμό και δεν θα απορροφηθούν απ' αυτόν. Ουσιαστικά εκείνο που περιγράφεται είναι ένας πόλεμος μεγεθών. Οι μικρές οικονομικές μονάδες δεν μπορούν να επιτύχουν διεθνή αποτελεσματικότητα και γι' αυτό οφείλουν να αλλάξουν τις διαστάσεις τους. Αν δεν μπορούν να πράξουν έτσι τότε μάλλον θα πρέπει να αφανιστούν γιατί η χρησιμοποίηση παραγωγικών πόρων απ' αυτές τελικά μετατρέπεται σε σπατάλη. Με άλλα λόγια οι μεγάλες και ενοποιημένες αγορές απαιτούν και μεγάλους οικονομικούς παίκτες. Στις διασπασμένες και κατακερματισμένες αγορές με υψηλό κοινωνικό κόστος συναλλαγών, θα μπορούσαν να ευδοκιμήσουν μικρές επιχειρήσεις αλλά αυτό προσκρούει στην κοινωνική αποτελεσματικότητα.

Όμως έστω και έτσι. Έστω και μ' αυτές τις υποθέσεις, ότι δηλαδή οι μεγάλες κλίμακες πετυχαίνουν υψηλή οικονομική αποτελεσματικότητα και χαμηλή κοινωνική και ότι οι μικρές κλίμακες πετυχαίνουν χαμηλή οικονομική αποτελεσματικότητα και ικανοποιητική κοινωνική τότε το ερώτημα που τίθεται είναι που βρίσκεται και πως δρα το κράτος και η δημοσιονομική του πολιτική. Δηλαδή ποια είναι η πολιτική της Ε. Επιτροπής; Εύλογα προκύπτει ότι με τη βέλτιστη, θεωρητικά, πολιτική του θα έπρεπε να βελτιώσει την κοινωνική αποτελεσματικότητα στην πρώτη περίπτωση και την οικονομική αποτελεσματικότητα στη δεύτερη. Αυτό όμως δεν συμβαίνει δυστυχώς. Οι ανισότητες αυξάνουν και η σύγκρουση που γεννά η αντιπαράθεση ανάμεσα στην οικονομική και κοινωνική αποτελεσματικότητα δημιουργεί τις διαχωριστικές περιοχές ανάμεσα στα πεδία που ανάφερα λίγο πιο πάνω.

Βασικό στοιχείο της οικονομικής αποτελεσματικότητας είναι η εξωστρέφεια και η συγκεντροποίηση. Στις μεγάλες οικονομίες κλίμακος τα στοιχεία αυτά είναι καθοριστικά. Επικερδείς εξαγωγές και συγκέντρωση πόρων άρα και συγκέντρωση μεγαλύτερης πολιτικής ισχύος.

Η εξωστρέφεια για να επιτευχθεί θα πρέπει να έχουν πραγματοποιηθεί ορισμένες προϋποθέσεις. Διεθνή ζήτηση για τα προϊόντα μιας χώρας και ανταγωνιστική τιμή. Η ζήτηση ασφαλώς προέρχεται από την αύξηση του διεθνούς εισοδήματος και η τιμή που θα διαμορφωθεί στις διεθνείς αγορές θα πρέπει να είναι μικρότερη ή ίση από την εθνική τιμή. Οι τιμές γενικά έχουν το ιδίωμα να συσχετίζονται με τις ποιότητες και τις ποσότητες των προϊόντων.

Για να επιτευχθεί η συγκεντροποίηση θα πρέπει να επιτευχθούν οικονομίες κλίμακας και οι σχετικές αμοιβές εργασίας να είναι χαμηλές σε σχέση πάντα με την παραγωγικότητα.

Άρα χαμηλή διεθνής τιμή σε σχέση με την εθνική και χαμηλοί μισθοί σε σχέση με την παραγωγικότητα επιτυγχάνουν την επέκταση των εθνικών οικονομιών στο εξωτερικό και όπως θα έλεγε και η Τζόαν Ρόμπινσον από μία άλλη οπτική φυσικά, έτσι αντιμετωπίζονται πρόσκαιρα οι πτώσεις στα ποσοστά των κερδών των μεγάλων εταιριών.

Αλλά και αυτό το μοντέλο στο διεθνή χώρο είναι ατελές και βαθιά κρισιογόνο. Και τούτο γιατί η διεθνής ζήτηση είναι περιορισμένη, έχει όρια, όπως και ο πλανήτης γη έχει και αυτός όρια. Αν όλοι δηλαδή όλες οι χώρες έβλεπαν την ανάπτυξη τους μέσω της επέκτασης στις διεθνείς αγορές τότε θα προσέκρουαν σ' αυτά τα όρια. Τα οποία μάλιστα θα πρόσθετα να τονίσω ότι ολοένα και στενεύουν. Άρα η οριζόντια επέκταση του παγκόσμιου συστήματος είναι αδιέξοδη και ανανεώνει τα προβλήματα που καλείται να επιλύσει. Αντίθετα η μοντελοποίηση που αναδεικνύει την πολιτική της κάθετης εμβάθυνση της εγχώριας οικονομίας με την συνεχή βελτίωση της αγοραστικής δύναμης των πολιτών είναι μία λογική και επιτυχής λύση δεδομένης και της υψηλής τεχνολογίας και παραγωγικότητας. Η πολιτική αυτή που βελτιώνει την κοινωνική ισορροπία και επιτυγχάνει αυτό που ισχυριζόταν ο Μπένθαμ για την μεγαλύτερη ευημερία του μεγαλύτερου αριθμού των ανθρώπων θα ήταν και κοινωνικά αποτελεσματική. Αρκεί αυτή να συνδεόταν και με τη μείωση του χρόνου εργασίας.

Στον πίνακα που ακολουθεί προσπαθώ να δείξω την ατελέσφορη προσπάθεια που καταβάλουν πολλές χώρες προκειμένου να καταγράψουν τεράστια εξωτερικά πλεονάσματα.

Χώρες
Ισοζύγιο πληρωμών (%)
Γερμανία
8
Ολλανδία
10,2
Ελβετία
9,8
Νορβηγία
8,1

Ιρλανδία

12,5

Δανία

8

Σιγκαπούρη

19,5

Ταϊβάν

14,7

Ταϊλάνδη

10,6

Ιαπωνία

4,02

Ν. Κορέα

5

Ο αγώνας δρόμου για την εξωστρέφεια δημιουργεί τεράστια προβλήματα στο εσωτερικό των χωρών. Κυρίως το μεγαλύτερο πρόβλημα είναι αυτό που απεικονίζει ο δείκτης των οικονομικών και κοινωνικών ανισοτήτων.

Αυτή η πολιτική λοιπόν που έχει υιοθετήσει η Ε. Επιτροπή δηλαδή των εξαγωγών των εμπορευμάτων και των εισαγωγών των επενδυτικών κεφαλαίων δημιουργεί τις ανισότητες όχι μόνο στο εσωτερικό των χωρών αλλά και μεταξύ των χωρών. Βορράς – Νότος, Ανατολή – Δύση. Δημιουργεί μεγάλες ανισότητες ακόμα και μεταξύ των γεωπολιτικών ηπείρων, από τις οποίες προκαλούνται τα μεγάλα μεταναστευτικά ρεύματα ανθρώπων χωρίς προοπτική.

Είναι ευνόητο ότι ολόκληρη αυτή η κατάσταση θα απεικονισθεί και πολιτικά. Θα εκφρασθεί πολλές φορές και με βίαιο τρόπο γιατί πραγματικά έχει καταπατηθεί κάθε όριο ανοχής.

Το ερώτημα που τίθεται εξ' όλων αυτών είναι το εξής: Είναι σε θέση οι επερχόμενες εκλογές να δώσουν κάποιο είδος λύσης σε όλο αυτό. Κάποιες απαντήσεις και πολιτικές πρακτικές για να αντιμετωπιστεί αυτή η κατάσταση; Ασφαλώς και όχι. Οι ευρωεκλογές που έρχονται δεν είναι μία διαδικασία που θα θέσει αυτά τα προβλήματα στους λαούς και οι οποίοι θα αναδείξουν τους φορείς που κατέχουν τις λύσεις. Γιατί το ευρωκοινοβούλιο δεν έχει αρμοδιότητες και κανένα είδος εξουσίας. Άρα αυτοί που διαμαρτύρονται ότι η άνοδος των δεξιών ακραίων τύπου Λεπέν και Vox, είναι επικίνδυνη και ανεξήγητη κάνουν μεγάλο

λάθος. Αυτοί οι ίδιοι την προκαλούν, αυτοί οι ίδιοι την εκτρέφουν με τις πολιτικές που εφάρμοσαν και συνεχίζουν να εφαρμόζουν τόσα χρόνια.

Αυτή η φωτογραφία από Άγνωστος συντάκτης με άδεια χρήσης CC BY-NC-ND